

Pogovarjali smo se

Na poti do odgovornih, skrbnih in ljubečih otrok – Intervju s Sonjo Arbeiter

Mag. Leonida Novak
Zavod RS za šolstvo

Povzetek: Sonja Arbeiter je ravnateljica 2. osnovne šole Slovenska Bistrica, ki je bila ustanovljena pred štirimi leti. Sodelovanje z zaposlenimi, z učenci, zunanjimi sodelavci in ustanovami so prednosti, ki šoli omogočajo, da raste, saj skrbi za te odnose posvečajo na šoli veliko pozornost. K temu veliko pripomore vodstvo šole in ravnateljica, ki ima posluš za potrebe učiteljev in učencev, saj brez dobre organizacije ne bi uspevali izvajati poleg pouka in projektov tudi 42 interesnih dejavnosti, kot so npr. vivarijski krožek, ekološki krožek, vezenje, uporabna umetnost, turistični krožek idr. Z omejitvami današnjega časa in družbenega življenja se srečujejo tudi na 2. osnovni šoli Slovenska Bistrica, vendar jih premagujejo z veliko dobre volje, potrpežljivosti in sodelovanja, saj se zavedajo – kot pravi ravnateljica –, da so optimizem, zdrave vrednote ter spoštovanje pogoj za zdravo in spodbudno učno okolje. **Ključne besede:** odnos, spodbudno učno okolje, strpnost, spoštovanje, okolje. **Abstract:** Sonja Arbeiter is the headmistress of the Second Primary School Slovenska Bistrica, which was established four years ago. Cooperation with employees, pupils, outside partners and institutions are advantages that enable the school's development, as a great deal of attention is paid to quality relations. The school's management and the headmistress play a big role in this, since she is attentive to the needs of teachers and pupils alike. Quality organisation is essential in carrying out not only regular classes and projects, but also 42 extracurricular activities: the vivarium and eco clubs, embroidery, applied arts, tourist club etc. The school does face limitations due to the current social situation, however, they face these obstacles with a great deal of cheerfulness, patience and cooperation, as they are aware – as Mrs. Arbeiter points out – that optimism, values and respect are the foundation for a healthy and motivating learning environment. **Keywords:** relations, motivating learning environment, tolerance, respect, environment.

Uvod

Z ravnateljico Sonjo Arbeiter sva se prvič srečali na enem izmed srečanj ravnateljev in kmalu za tem tudi na njeni šoli. Njen posluš za sogovornika, zmožnost prilagajanja sogovorniku ter pozitivna naravnost so me prevzeli. Priložnosti za srečevanja so se še vrstile in moje prepričanje o »pravem« načinu ravnateljstva ter o pristnosti pristopa do sočloveka, sodelavca in učenca je bilo vedno trdnjše. Spodbudno učno okolje – v materialnem in nematerialnem smislu – je nekaj, kar omogoča in krepi takšen odnos, zato sem se odločila povabiti ravnateljico k pogovoru.

1. Ste ravnateljica 2. osnovne šole Slovenska Bistrica. To je mlada šola, ki dokazuje, da je

mogoče ustvarjati spodbudno učno okolje za učence, učitelje in druge udeležence vzgojno-izobraževalnega procesa. Kako vidite okolje, v katerem se učijo, delajo in ustvarjajo vaši učenci?

Novo šolsko okolje pomeni priložnost. Še posebno na začetku, ob ustanovitvi šole in ob preselitvi v nove prostore sem občutila, da so bili učitelji in drugi zaposleni polni znanja in optimizma. Letos teče že četrto šolsko leto, kar deluje šola. Sledimo viziji in želimo zagotoviti učencem tako šolsko okolje, da bodo spoštovali sami sebe in druge udeležence v vzgojno-izobraževalnem delu v skladu z vrednotami naše šole. Naša vizija je učenec, ki bo veliko znal in se bo veselil življenja. Menim, da nam je uspelo ustvariti spodbudno

Sonja Arbeiter

učno okolje – za učence v tem smislu, da je dragocen vsak posameznik. Ker tudi našim učencem dela preglavice bralna pismenost, imamo za vsakega učenca nastavljeno mapo z dosežki, ki spremlja učenca od prvega do devetega razreda. V njej so shranjeni prepisi s preverja-

njem razumevanja besedila, nareki. Tako sledimo napredku vsakega učenca. Ob koncu šolskega leta si razredniki predajo mape in načrtujejo individualno delo na podlagi rezultatov.

Prizadevanjem za boljšo bralno pismenost služi tudi medvrstniško branje. Vsak petek starejši učenci kot prostovoljci berejo mlajšim, da bi jih navdušili za branje. Ta dejavnost je organizirana v drugem delu glavnega odmora.

Zelo bi bila zadovoljna, če bi nam uspelo pritegniti k dejavnostim za boljšo bralno pismenost več staršev. Razmišljam o podobni akciji, kot jo imajo na Češkem pod geslom Vsak Čeh bere otroku. Z učitelji se trudimo za strpne medvrstniške odnose, tako npr. na proslave prihajajo učenci v dvojicah: učenci višjih razredov pripeljejo mlajše, z njimi spremljajo prireditve in so odgovorni kot pokrovitelji in vzorniki za lepo vedenje.

2. Kateri so po vašem mnenju najpomembnejši elementi spodbudnega učnega okolja?

Temelj za spodbudno učno okolje je v odnosu. Vedno zagovarjam pomen obojestranskega spoštovanja med učiteljem in učencem. S pogovorom lahko reši učitelj večino drobnih zadreg in težav. Učitelj, ki ima karizmo, lahko pritegne učence, da so radovedni in aktivni. Če imamo še starše, ki spoštujejo učitelja, je vse v najlepšem redu.

3. Kakšno vlogo ima pri tem ravnatelj/ravnateljica?

Menim, da je vloga ravnatelja ključna za vzdušje v kolektivu. Na skupni imenovalec mora uglasiti to, kar je pomembno za učence, razumeti mora

starše in dihati skupaj z učitelji in sploh z vsemi zaposlenimi.

4. Kaj pa učitelji? Kaj morajo storiti, da jim je delo olajšano, da so zadovoljni sami in tudi njihovi učenci?

Predvsem morajo imeti radi svoje delo. Vsak učenec mora čutiti, da ga učitelj spremlja. Nihče ne sme ostati na robu in neopažen. Tako razumem individualizacijo pouka. Ni prav, če so v ospredju samo učenci z učnimi težavami ali najbolj bistri.

5. Vaša šola ima relativno novo stavbo. Kaj pomenijo dobri materialni pogoji za učno okolje? Kaj pa šola še potrebuje poleg dobrih materialnih pogojev?

V šoli, ki je lepa in svetla, je prijetno delati. Na počutje učencev, zaposlenih in na zadovoljstvo staršev to gotovo vpliva. Vendar je treba dobre materialne pogoje nadgraditi. Najprej s primernim odnosom do šolskega okolja. Vesela sem, ker nam uspeva ohranjati šolo v dobrem stanju. Vsi se trudimo, da tako notranjost šole kot okolje kažeta ustvarjalno delo otrok in učiteljev. Naj dodam, da imamo dva šolska vrtova, na katerih učenci skrbijo za gredice, opazujejo rast različnih zelišč in zdravih rastlin.

6. Kot ravnateljica veliko vlagate v ohranjanje naravne in kulturne dediščine. S tem namenom je nastalo kar nekaj učnih poti v okolici šole. Kako ste jih oblikovali in s kakšnim namenom ter kako jih uporabljate v vzgojno-izobraževalne namene?

Šola je vpeta v okolje. Prav je, da učenci poznajo svoj domači kraj. Tudi šolsko delo je treba naravnati tako, da spoznavajo domače okolje načrtno in pri tem je pomembno medpredmetno povezovanje.

V bližini šole smo lani aprila predali namenu Močeradovo šolsko učno pot. V sodelovanju z Zavodom za varstvo narave, Zavodom za gozdove in Turističnim društvom Slovenska Bistrica nam je uspelo pripraviti posnetek terena, se dogovoriti z lastniki zemljišč in izdati zloženko. Namestili smo informacijsko tablo ob vstopu na Močeradovo pot. Učitelji smo sami markirali pot, ki je krožna

Slika 1: Po Močeradovi učni poti

in razpoznavna po močeradovi stopinji. Učenci jo s pridom uporabljajo, lepo so jo sprejeli tudi domačini.

Na potočnem okljuku imamo urejeno učilnico na prostem.

V preteklem šolskem letu je nastala raziskovalna naloga na področju biologije z naslovom Potok Črnc na gozdni učni poti, za katero smo prejeli bronasto priznanje.

7. V Slovenski Bistrici je tudi zelo znan muzej, s katerim šola aktivno sodeluje. Kako vpliva tako sodelovanje z zunanjimi ustanovami na delo šole, predvsem pa na celostno in trajno znanje učencev?

Kulturno dediščino spoznavajo učenci v gradu Slovenska Bistrica, ki ima različne stalne in občasne razstave. Ob športnih dnevih popeljemo učence po okolici in urejenih učnih poteh na Koblju, Bojtni in Osankarici, kjer so različni zgodovinski in kulturni spomeniki.

Učenci se udeležujejo kulturnih prireditev v gradu, saj jim v okviru izbirnega predmeta glasbena igra pomagamo pri nakupu koncertnega abonmaja in jih tako vzgajamo v dobro koncertno občinstvo.

V preteklem šolskem letu smo razpisali Prešernovo nagrado, ki jo bomo podelili ob kulturnem prazniku tistim nadarjenim učencem, ki se bodo izkazali na literarnem ali likovnem področju pri poustvarjanju kulturne dediščine. Pohorske pravljice, bajke in pripovedke, ki jih je zapisal pisatelj Jože Tomažič, so jezikovno odmaknjene in mladi bralci več ne segajo po njih. Zdi se mi prav, da otroci spoznavajo dragoceno kulturno dediščino,

jo aktivno poustvarjajo in nastopijo kot mladi pisatelji in ilustratorji. Zato smo za nadarjene učence pripravili drugačno obliko pouka na ČŠOD Gorenje nad Zrečami v juniju pred koncem šolskega leta. Tri dni so potekale različne delavnice. Učenci so poslušali starejše pripovedovalce, saj na Pohorju še živijo pravljice. V pristnem okolju so nastajale ilustracije in zapisi pravljič, pripovedk, bajk. V okviru interesne dejavnosti ustvarjalno pisanje učence vodi in usmerja pisateljica Maja Kotnik in skrbi, da pravljice dobivajo v tem šolskem letu dokončno obliko. Zelo prijazna je ilustratorica Kika Omerzel, ki je ob sobotah poleg naše likovnice pripravljena delati z učenci. Tako dobivajo besedila in risbe dokončno podobo. Januarja jih bomo izdali kot zbirko v knjigi s približno sto stranmi. Ker se povezujemo z domačim turističnim društvom in Zavodom za kulturo, jih bomo izdali tudi v angleškem jeziku, saj nam bodo pri tem pomagali študentje filozofske fakultete iz Maribora. Prešernove nagrade bomo podelili vsem učencem, ki jih bo posebna komisija prepoznala kot najbolj ustvarjalne in izvirne mlade pisce in ilustratorje. Ko opazujem, kaj nastaja, sem nad učenci navdušena.

Sicer pa na kulturnem področju sodelujemo z OŠ PP Minka Namestnik Sonja in z VDC Polž Slovenska Bistrica in Maribor.

Naj omenim še sejem poklicev, ki ga organiziramo vsako leto januarja za učence od prvega do devetega razreda. Povezujemo se z domačim gospodarstvom v Slovenski Bistrici. Predsednik kluba direktorjev Slovenske Bistrice uradno otvori prireditev in nagovori učence, ki premalo poznajo različne poklice in možnosti za zaposlitev v domačem kraju. Na šolo povabimo različne srednje šole, obrtnike in druge, ki predstavijo poklice (novinar, veterinar, mladi raziskovalec, forenzik, gradbenik konstruktor mostov, zobni tehnik, finomehanik idr.). Trudimo se prikazati učencem že v osnovni šoli različne poklice, izobraževalne poti in možnosti za zaposlitve. Če imajo pred sabo cilj, jim lahko osmislimo učenje. To so le drobni, začetni koraki.

Dobro sodelujemo z Obrtno zbornico Slovenska Bistrica, ki nas je vključila v projekt UPI. Ustvarjalnost, podjetnost in inovativnost so dobra dota učencem na poti do trajnih znanj za življenje. Skušamo oblikovati učence, ko bodo uspešni v nadaljnjem izobraževanju, v službi in poklicu. Ob

knjigi *Otroci kot osebnosti in ne tirani* avtorjev Michaela Winterhoffa in Isabel Thielen si moramo priznati, da enake simptome opažamo tudi že pri nas. Partnerski odnos staršev in permissivni pristop v vzgoji otrok sta se zdela na začetku obetavna – zdaj so tu posledice. Seveda je za te zadeve odgovoren šolski sistem: če se v vrtcu ali šoli zaradi pritiskov staršev še da marsikaj prikriti z zniževanjem zahtev ali neupravičenim zviševanjem ocen, ob vstopu v poklicno življenje ni mogoče več prilagajati pogojev.

8. Na šoli se srečujete tudi s primeri učencev priseljencev. Dejstvo je, da zagotavljanje pogojev za spodbudno učno okolje za učence tujce ni lahko. Kako se vi soočate s tem?

Slovenska Bistrica je za priseljevanje zelo zanimiva zaradi dobre lege ob avtocesti. Tako se že soočamo s problemom prepolnih oddelkov. Večjo zadrego čutimo ob všolanju učencev priseljencev, ki ne govorijo slovenskega jezika. Ure, ki nam jih odobri MŠŠ, skušamo izkoristiti učinkovito. Organiziramo pouk slovenščine kot tujega jezika vse šolsko leto z enim učiteljem. Kljub temu so učenci v zelo nezavidljivem položaju. Pomagamo jim, da se vključijo v oddelčno skupnost, da pripovedujejo o načinu šolanja in običajih okolja, iz katerega prihajajo.

9. Nekoč ste mi pripovedovali o vaših učencih, ki si med pripravami na tekmovanja samostojno pripravijo malico v šoli. Zakaj so dobrodošle take situacije? Kako se nanje odzivajo učenci in starši?

Kot sem omenila, imamo šolske vrtove. Pri izbirnem predmetu sodobna priprava hrane lahko v gospodinjski učilnici učenci pripravijo okusne namaze z zelišči. To možnost imajo tudi učenci prvega in drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja ob namenskih dnevih. Učenci in starši so tega veseli. Še več – v času pred decembrskim dobrodelnim koncertom prav omamno diši po hodnikih po slastnih piškotih, medenem pecivu. Pridružijo se mame, babice, aktivni kmečkih žena in učenci so navdušeni.

Vsako leto se udeležimo pustne povorke v mestu in vedno smo kot šola skupinska maska (morje, travnik, pravljичna bitja). Na šolskem pustnem

rajanju pred povorko se nam predstavijo vse oddelčne skupnosti in vse nagradimo za vložen trud in izvirnost. In nagrade? V gospodinjski učilnici si učenci sami pripravijo sadno solato, vročo čokolado s smetano, sladoled z vročim sadjem ipd. Ker sodelujejo pri pripravi, se potrudijo s pogrinjki in se učijo bontona pri mizi. To se mi zdi zelo pomembno.

10. Kakšno je po vašem mnenju idealno učno okolje?

Okolje, ki ne prezre posameznika, njegovih sposobnosti in potreb in pripelje do zelenega cilja vsakega učenca in mu v vzgojnem in učnem smislu da pozitivno samopodobo.

11. Ali bi ob koncu še kaj dodali?

Barbara Coloroso v knjigi *Otroci so tega vredni* nagovarja starše z mislijo, za katero sem prepričana, da je lahko tudi učiteljem spodbuda za vztrajanje v plemenitem poslanstvu: »Zaradi vašega časa, energije in ljubezni bo naslednja generacija sposobna sprejemati odločitve, ki bodo odgovorne, skrbne in ljubeče.« ■

Slika 2: Pustna povorka

